

(Nadaljevanje s 1. strani)

rentabilno« uporabljati živo delo kakor pa stroj, ki kaže, da je v primerjavi z nizkimi plačami delavcev predrag. Tega odnosa ni mogoče v kratkem času spremeniti, ne da bi to povzročilo vrsto motenj, ki bi skupnosti povzročile več škode, kakor pa bi mogle dati koristi take spremembe. Po drugi strani pa je povečanje plač odvisno od dviga delovne produktivnosti, le-ta pa je spet omejena z realnimi možnostmi, tako minimalno nizke plače pa jo celo zavirajo.

Zategadelj so menili, da bi tako minimalno povečanje (ne zmanjšanje!) plač, ne glede na to, ali je in koliko je možno tudi realno povečanje, lahko vsaj deloma prispevalo k odstranitvi teh slabosti v naših odnosih. V kolikor bi bilo to povečanje samo nominalno, se ne bi smelo spremeniti v efektivno kupno moč in tako privedi do skoka cen in motenj v gospodarstvu in celo do znižanja, čeprav začasnega, življenjske ravni. Zato bi se našla rešitev v obliki davkov, s katerimi bi se znova odvzel vsaj del tistega, kar bi bilo dano iznad možnosti dejanskega dviga življenjskega standarda na breme dobička, ki je, prav tako kakor davek, družbeni ne pa osebni dohodek. Šlo je potemtakem samo za preobrazbo ene oblike družbenih sredstev v drugo. S to preobrazbo pa je bilo treba vsaj deloma rešiti določeni aktualni problem proizvodnje.

Po eni strani so obstajale nominalno nizke plače, po drugi pa so bile velike razlike med maso in gibanjem dobička gospodarskih organizacij. S tem v zvezi je bil delež plač v dobičku malenkosten in nezadosten, čeprav bi ravno razmerje med plačami in dobičkom moralo dajati članom kolektivov gospodarskih organizacij pobudo za razvijanje proizvodnje, za bolj ekonomično poslovanje, ali za dvig delovne produktivnosti in podobno. Progresivni davek bi omogočil občutnejše večjo udeležbo plač v dobičku, s tem bi postal sistem bolj vzpodbujajoč. Prevelike razlike med dohodki, do katerih bi lahko prišlo zaradi ostrega gibanja dobička v nezadostno ustaljenem gospodarstvu, bi vsekakor lahko preprečili. To bi prav tako omogočilo tudi širše izvajanje premijskega sistema, ki se je tudi dosedaj pokazal kot učinkovit instrument za razvijanje proizvodnje, ekonomičnosti poslovanja in podobno.

Elastičnejše določanje tarifnih postavk

Taka nova oblika razdelitve naj bi omogočila tudi osvoboditev tarifnih postavk iz njihove sedanje zakovanosti v tako imenovane obračunske plače iz prejšnjega plačnega sistema, tako da bi jih bilo mogoče bolj svobodno postavljati. V zvezi s tem in v zvezi z realnim povečanjem zaslužka, do česar bo moralo nujno in neodvisno od tega priti, bo omogočeno, da bo bolj kvalificirano delo dobilo tudi pravilnejšo nagrado, ki bo ustrezalo večji produktivnosti. Tudi to je bila ena opaženih slabosti dosedanjih odnosov. S tem v zvezi posebej proučujejo možnost tako imenovanega svobodnejšega določanja tarifnih postavk brez administrativnega poseganja in podobno. Konkretno razpravljajo o raznih metodah objektivne ocenitve delovnih mest in o drugih metodah, ki naj bi omogočile, da bi tarifne postavke določali na novi podlagi. V takih svobodnejših pogojih formiranja tako skupnega plačnega sklada, kakor tudi individualnih plač, bi bil davek lahko tisto sredstvo, s katerim bi se odnosi na tem področju lahko učinkovito prilagodili dejanskim možnostim.

Ta davek bi končno lahko kot posebna oblika družbenih sredstev v obliki dohodka proračuna zamenjal udeležbo proračuna pri dobičku. Tako bi proračun, kot vir za finansiranje skupne družbene potrošnje na določenem področju, dobil naravnejši vir svojih dohodkov, kakor pa ga ima danes, ko sodeluje pri dobičku gospodarskih organizacij. Ta dobiček pa ima svoje posebne zakone formiranja, ki niso odvisni od stanja in gibanja potreb, ki jih finansira proračun.

Preden bi tak ukrep dobil svojo končno oceno in preden bi morebiti sklepali o njegovem izvajanju, bi bilo treba vsekakor proučiti tudi objektivne možnosti za realno povečanje plač ter hkrati odločiti tudi glede drugih vprašanj, ki so v zvezi s tem ukrepom o svobodnejšem postavljanju tarifnih postavk, o večji udeležbi plač pri dobičku in podobno. Treba je namreč upoštevati, da bi v zvezi z izvajanjem tega ukrepa, ne glede na to, koliko je sam po sebi pravilen, lahko prišlo do določenih premikov dejanskih odnosov. Zato pa je treba v zvezi s tem proučiti tudi vse druge ukrepe, ki prihajajo v poštev za rešitev vprašanj, ki zadevajo ta predlog. Šele na podlagi vseh teh

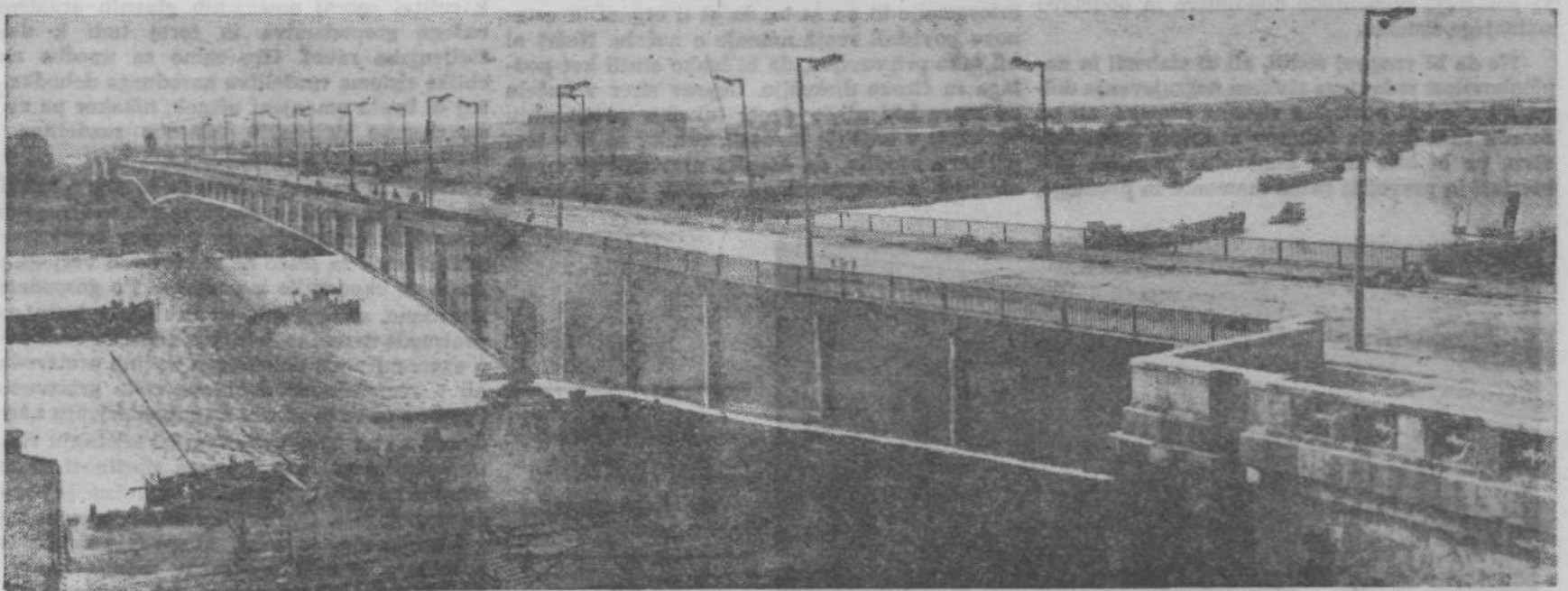
proučevanj je mogoče popolnoma spoznati smotrnost tega predloga, kakor tudi videti, kako daleč lahko gredo svobodni odnosi pri formiranju plač in podobno. V času pa, ko so razni organi dobili predlog, da bi povedali o njem svoje mnenje, ta proučevanja še niso bila končana. Načrt je zaradi celotnosti koncepcije računal tudi z zagotovitvijo sedanjih dejanskih ali realnih plač, ne glede na to, kakšno usodo bi doživeli drugi ukrepi. Čeprav so o tem razpravljali, pa predloženi načrt ne predvideva možnosti, da bi se preseganje norm plačalo tako, da ne bi mogel progresivni davek vplivati na povečani zaslužek, kar bi bilo mogoče doseči s preprostim mehanizmom. Vendar so menili, da ni treba vztrajati na teh momentih, predvsem zaradi tega ne, ker so računali z uvedbo te oblike razdelitve dohodka obenem z realnim povečanjem plač.

Proučevanje sistema v celoti

Ne glede na vse te momente pa je že vnaprej jasno, da ne bi mogel biti v sedanjih pogojih sprejemljiv noben ukrep, ki bi utegnil spraviti v nevarnost sedanji standard. Pod to predpostavko gotovo ne bi vztrajali pri tem predlogu tudi tisti, ki so ga izdelali. Torej ni bilo v zvezi s tem predlogom nobenega vzroka za bojazen glede sedanjega standarda. Nasprotno, v prihodnje lahko pričakujemo pri obdelavi našega sistema samo take ukrepe, ki bodo privedli do povečanja standarda.

Torej je šlo tudi v tem primeru samo za proučevanje enega iz vrste konkretnih ukrepov, ki pridejo v poštev kot rešitev aktualnih problemov našega gospodarstva ali sistema nagrajevanja. Ta ukrep ni torej niti edini, niti najpomembnejši. Kakor smo že dejali, ta proučevanja obsegajo tudi proučevanje sistema nagrajevanja v celoti, proučevanje predlogov za formiranje plač iz dohodka ali na podlagi dosežene proizvodnje, proučevanje svobodnejšega načina postavljanja tarifnih postavk, plačnega sistema, zlasti pa premiranja v breme lastne cene itd. To delo se bo še nadaljevalo, zato je še prezgodaj govoriti o končnih odločbah. Seveda pa je splošno zanimanje za sistem nagrajevanja koristno in so bile dobrodošle vse sugestije in predlogi, ki lahko prispevajo k rešitvi teh važnih problemov našega gospodarskega življenja.

Novi most čez Savo v Beogradu je bil izročen prometu

Novi most čez Savo v Beogradu je bil dan v promet. Jekleno konstrukcijo mosta sta izdelali podjetji »Dragoslav Djordjević-Goša« in »Djuro Djaković«, del pa tudi nemška firma »MAN«. Podjetje »Mostogradnja« je opravila montažna dela. Konstrukcija je težka približno 4 tisoč ton, razpon med stebrom, t. j. lok nad Savo je dolg 261 metrov. Cestišče je široko 12 metrov, tratoarja ob straneh pa po 3 metre. Gradnja mostu je trajala 37 mesecev in 23 dni. Cena objekta je dve milijardi in 600 milijonov din. To je največji most te vrste na svetu.

S tem mostom ima Beograd večje možnosti za razširitev mesta preko Save, hkrati pa je sedaj boljše povezan z zahodnimi deli naše države. Za sedaj bo novi most namenjena le potniškemu prometu, medtem ko bo stari služil tovarnemu.